

Ljubljana, 22. januarja 1939

Prevzvišeni!

Za Vaš odgovor na mojo spomenico se Vam prav lepo zahvaljujem. Na menil sem se bil že, da bi Vam na Vaše pripombe izčrpno odgovoril; toda, ko sem pričel zbirati in urejati konkretne podatke in misli za to, sem spoznal, da bi bilo tega mnogo preveč in da utegne biti tudi za stvar samo boljše, ako ne doganjam te pravde do kraja, saj tako ne bi imel nič bistvenega dodati in tudi ne spreminjati. Upam, da boste, Prevzvišeni, to mojo odločitev pravilno razumeli kot izraz in dokaz dobre volje in ne morda kot izgovor radi kakršnekoli zadrege za stvaren odgovor.

Edino glede sklepne pripombe, kjer pravite, "da mnogi mislijo, da n i l a n k o " z menoj delati in da bi bilo najbolje "praktično dokazati nasprotno", Vas prosim, da mi dovolite v pojasnilo ali, če hočete, tudi nekoliko v obrambo vsaj nekaj besedi.

Niti najmanj ne nameravam zanikati in tudi ne zmanjševati mnogoterih svojih napak, takih, ki se jih zavedam in takih, ki jih morda niti prav ne poznam. Vendar ne morem kar tako molče mimo dejstva, da sem se dosedaj še v vseh najrazličnejših družbah, položajih in službah, od dijaške tovarišije in življenja v domačem krogu in kraju pa do mojega današnjega mesta na univerzi prav povsod z najraznovrstnejšimi ljudmi, nadrejenimi, vrstniki in podrejenimi skoraj brez izjeme dobro, največkrat izredno dobro razumel in z njimi brez težav sočeloval.

Če je gornji očitek kljub temu utemeljen, potem je res čuden slučaj, da se ta moja napaka ni pokazala še prav nikjer drugje kot v našem krogu. Sicer pa ne bi mogel nihče zanikati, da so tudi v naših vrstah nastajale različne take težave skoraj redno le tedaj, ko sem /čeprav nehote/ radi svojega dela stopil toliko v ospredje, da sem bil v enem ali drugem oziru koma drugemu na poti. Tudi sedanje stanje, ki traja sedaj že blizu deset let, ni nastalo zaradi kakih drugih stvarnih ali osebnih sporov in težav, marveč se je začelo

povsem na lepem, brez vidnega povoda, edinole iz navedenih razlogov.

Seveda moram na drugi strani priznati, da sem zaradi dolgoletnega, tako nečloveško brezobzirnega in doslednega ubijanja prav na vseh področjih, kjerkoli sem se pojavil in poskusil delati, časih omagal in postal bolj občutljiv, kot se je morda komu zdelo utemeljeno. Tako je morda res kdaj nastala, kakva težava, katere sem bil, vsaj neposredno, jaz kriv.

Prezvzišeni, ne bom Vam razlagal, koliko sem se trudil, da bi to premagal in kolikokrat sem brez vidnega odpora potrpel stvari, ki so me hudo zadele. Prosim Vas samo, upoštevajte vsaj nekoliko, da sem kočno tudi jaz človek, ki ima pravico do življenja in dela ter zlasti še, da imam dolžnosti, katerim se po vesti ne morem in ne smem odtegniti. Če ne bi bilo nič drugega, skrbeti moram za družino, ki ni majhna, in ki njene najnujnejše potrebe prav v teh letih stalno rastejo in bodo še rasle. Rad bi se vprašal, ali je kdo od tistih, ki me tako hladnokrvno prav povsod onemogočajo, kdaj resno pomislil, kaj se pravi, če mora v današnjih razmerah en sam človek v vsem vzdrževati poleg sebe še dvajset drugih, s par izjemami smem reči odraslih oseb, šolati toliko otrok itd. In ali je kdo od teh mojih neizprosni uničevalcev, ki imajo sami povečini enake in še večje dohodke kot jaz, le da največkrat niso, vsaj ne strogo dolžni skrbeti za nikogar drugega kot zase, kdaj pomislil, da s tem svojim početjem ustvarjajo razmere, v katerih prav kmalu ne bom mogel niti s pisanjem nič več zaslužiti.

Pravzvišeni, jaz sam in moja družina smo vajeni skromno živeti, mnogo bolj skromno, kot si morda kdo misli. Tudi se nisem nikdar potegoval za nikakršne sinekure, marveč sem jih še odklanjal. Ko sem imel izbirati med ministrsko pokojnino in profesorsko službo, sem ^{se} brez oklevanja odločil za slednjo, čeprav sem bil radi tega dolga leta gmotno znatno na slabšem. Vedno sem stal na stališču, da moram, dokler mi Bog da zdravje, sam s poštenim delom pošteno zaslužiti, kolikor potrebujem za kolikor toliko primerno preživljanje svoje družine. Lahko tudi rečem, da bi mi bilo to danes ob mojem delu, čeprav ga nisem nikdar uravnaval neposredno po pridobitnem vidiku, dejansko mogoče, če bi me ravno tisti ljudje, ki bi me morali zaradi dobre stvari, kateri služim, moralno podpi-

rati, tako sistematično ne ubijali in s tem zapirali mojim delom pot med lju-
di.

Prezvvišeni! Če ob teh dejstvih realno mislim na dolžnosti, ki me v
prihodnjih letih čakajo - kar tja v en dan ne morem in ne smem živeti - pa
se obenem spominim, kako in iz kakšnih razlogov so moje delo in s tem tudi me-
ne tako potlačili, potem, oprostite, časih res ne morem kazati prijaznega lica
in pretehtati vsako besedo, kot bi jo sicer rad pretehtal.

Prezvvišeni, prosim Vas, oprostite mi, da Vam govorim o rečeh, o kate-
rih sem vaje molčati. Mislil sem, da Vam moram na Vašo odkrito besedo, tudi
sam odkrito povedati, kako stvari stoje.

Blagovolite, Prezvišeni, tudi ob tej priliki sprejeti izraze mojega
posebnega spoštovanja in iskrene vdanosti.